

2022/2026(INI)

24.10.2022

NUOMONĖ

Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto

pateikta Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetui

Siekiant lygių teisių neįgaliesiems
(2022/2026(INI))

Nuomonės referentas: Jordi Cañas

PA_NonLeg

PASIŪLYMAI

Užimtumo ir socialinių reikalų komitetas ragina atsakingą Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komitetą į savo pasiūlymą dėl rezoliucijos įtraukti šiuos pasiūlymus:

- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos sutarties (ES sutartis) 2 straipsnį ir 3 straipsnio 3 dalį ir į Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV) 2, 9, 10, 19 straipsnius ir 216 straipsnio 2 dalį,
- atsižvelgdamas į Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartiją (Chartija), ypač į jos 3, 15, 20, 21, 23, 25, 26 ir 47 straipsnius,
- atsižvelgdamas į Europos socialinę chartiją, ypač į jos 15 straipsnį,
- atsižvelgdamas į Europos socialinių teisių ramstį, ypač į jo 1, 2, 3, 4, 5, 6, 11, 14 ir 17 principus,
- atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m. ir į darnaus vystymosi tikslus (DVT), ypač į 1-ąjį, 8-ąjį ir 10-ąjį DVT,
- atsižvelgdamas į JT neįgaliųjų teisių konvenciją (NTK), jos fakultatyvų protokolą ir į tai, kad ES ji įsigaliojo 2011 m. sausio 21 d. pagal 2009 m. lapkričio 26 d. Tarybos sprendimą 2010/48/EB dėl JT neįgaliųjų teisių konvencijos sudarymo Europos bendrijos vardu¹,
- atsižvelgdamas į JT neįgaliųjų teisių komiteto bendrąsias pastabas dėl NTK įgyvendinimo, visų pirma į 2014 m. gegužės 22 d. Bendrąją pastabą Nr. 2 dėl prieinamumo, 2016 m. lapkričio 25 d. Bendrąją pastabą Nr. 3 dėl moterų ir mergaičių su negalia, 2016 m. lapkričio 25 d. Bendrąją pastabą Nr. 4 dėl teisės į įtraukų švietimą, 2017 m. spalio 27 d. Bendrąją pastabą Nr. 5 dėl gyvenimo savarankiškai ir priklausymo bendruomenei, 2018 m. balandžio 26 d. Bendrąją pastabą Nr. 6 dėl lygybės ir nediskriminavimo ir 2018 m. lapkričio 9 d. Bendrąją pastabą Nr. 7 dėl neįgaliųjų, įskaitant neįgalius vaikus, dalyvavimo per jiems atstovaujančias organizacijas,
- atsižvelgdamas į Neįgaliųjų teisių komiteto 2015 m. spalio 2 d. baigiamąsias pastabas dėl Europos Sąjungos pirminės ataskaitos ir į 2022 m. balandžio 20 d. Neįgaliųjų teisių komiteto pateiktą klausimų sąrašą prieš pateikiant antrąją ir trečiąją periodines Europos Sąjungos ataskaitas,
- atsižvelgdamas į Visuotinę žmogaus teisių deklaraciją,
- atsižvelgdamas į JT konvenciją dėl visų formų diskriminacijos panaikinimo moterims,
- atsižvelgdamas į Europos Tarybos konvenciją dėl smurto prieš moteris ir smurto šeimoje prevencijos ir kovos su juo (Stambulo konvencija),
- atsižvelgdamas į Europos žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvenciją

---

¹ OL L 23, 2010 1 27, p. 35.

(Europos žmogaus teisių konvencija),

- atsižvelgdamas į strategijos „Europa 2020“ skurdo tikslą, Porto deklaraciją, 2021 m. kovo 4 d. Komisijos komunikatą „Europos socialinių teisių ramsčio veiksmų planas“ (COM(2021)0102) ir jo 2030 m. tikslą, susijusį su kova su skurdu ir socialine atskirtimi,
- atsižvelgdamas į 2000 m. birželio 29 d. Tarybos direktyvą 2000/43/EB, įgyvendinančią vienodo požiūrio principą asmenims nepriklausomai nuo jų rasės arba etninės priklausomybės²,
- atsižvelgdamas į reglamentus, kuriais nustatomos taisyklės dėl ES finansavimo programų pagal daugiametę finansinę programą, ypač iš Europos socialinio fondo, Jaunimo užimtumo iniciatyvos, Europos regioninės plėtros fondo, Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai, programos „Erasmus“ ir Teisingos pertvarkos fondo, pagal kuriuos teikiama ES finansinė parama neįgaliųjų padėčiai gerinti,
- atsižvelgdamas į 2000 m. lapkričio 27 d. Tarybos direktyvą 2000/78/EB, nustatančią vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus³ (Lygių galimybių užimtumo srityje direktyva),
- atsižvelgdamas į 2018 m. birželio 22 d. Komisijos rekomendaciją (ES) 2018/951 dėl lygybės įstaigoms taikomų standartų⁴,
- atsižvelgdamas į 2019 m. balandžio 17 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2019/882 dėl gaminių ir paslaugų prieinamumo reikalavimų⁵ (Europos prieinamumo aktas),
- atsižvelgdamas į 2016 m. spalio 26 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą (ES) 2016/2102 dėl viešojo sektoriaus institucijų interneto svetainių ir mobiliųjų programų prieinamumo⁶ (Interneto svetainių prieinamumo direktyva),
- atsižvelgdamas į 2008 m. liepos 2 d. Komisijos pasiūlymą dėl Tarybos direktyvos, kuria įgyvendinamas vienodo požiūrio į asmenis, nepaisant jų religijos ar tikėjimo, negalios, amžiaus arba seksualinės orientacijos, principas (COM(2008)0426), ir į 2009 m. balandžio 2 d. Parlamento poziciją dėl šio pasiūlymo⁷,
- atsižvelgdamas į savo 2018 m. lapkričio 29 d. rezoliuciją dėl neįgalių moterų padėties⁸,
- atsižvelgdamas į 2021 m. kovo 3 d. Komisijos komunikatą „Lygybės sąjunga. 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija“ (COM(2021)0101), ypač į šios strategijos šešias pavyzdines iniciatyvas,
- atsižvelgdamas į 2010 m. lapkričio 15 d. Komisijos komunikatą „2010–2020 m.

---

² OL L 180, 2000 7 19, p. 22.

³ OL L 303, 2000 12 2, p. 16.

⁴ OL L 167, 2018 7 4, p. 28.

⁵ OL L 151, 2019 6 7, p. 70.

⁶ OL L 327, 2016 12 2, p. 1.

⁷ OL C 137E, 2010 5 27, p. 68.

⁸ OL C 363, 2020 10 28, p. 16.

Europos strategija dėl negalios. Tolesnis siekis kurti Europą be kliūčių“ (COM(2010)0636),

- atsižvelgdamas į 2017 m. vasario 2 d. Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2010–2020 m. Europos strategijos dėl negalios įgyvendinimo pažangos ataskaita“ (SWD(2017)0029),
- atsižvelgdamas į 2016–2018 m. Komisijos bandomąjį projektą aštuoniose valstybėse narėse dėl ES neįgaliojo kortelės ir į 2021 m. tyrimą, kuriuo vertinamas bandomųjų veiksmų, susijusių su ES neįgaliojo kortele ir susijusiomis lengvatomis, įgyvendinimas,
- atsižvelgdamas į 2019 m. gruodžio 11 d. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonę „2020–2030 m. ES darbotvarkės dėl neįgaliųjų teisių kūrimas. Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto įnašas“⁹,
- atsižvelgdamas į 2020 m. lapkričio 20 d. Komisijos tarnybų darbinį dokumentą „2010–2020 m. Europos strategijos dėl negalios vertinimas“ (SWD(2020)0289),
- atsižvelgdamas į Komisijos ataskaitą dėl Rasinės lygybės ir Lygių galimybių užimtumo srityje direktyvų taikymo (COM(2021)0139),
- atsižvelgdamas į savo 2020 m. birželio 18 d. rezoliuciją dėl Europos strategijos dėl negalios po 2020 m.¹⁰,
- atsižvelgdamas į savo 2021 m. kovo 10 d. rezoliuciją dėl Tarybos direktyvos 2000/78/EB, nustatančios vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendruosius pagrindus, įgyvendinimo atsižvelgiant į Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją¹¹,
- atsižvelgdamas į 2021 m. EUROFOUND leidinį „Negalia ir integracija į darbo rinką. Politinės tendencijos ir parama ES valstybėse narėse“ („Disability and labour market integration: Policy trends and support in EU Member States“),
- atsižvelgdamas į savo 2022 m. balandžio 7 d. rezoliuciją „Dėl karo Ukrainoje bėgančių vaikų ir jaunuolių apsauga ES“¹²,
- atsižvelgdamas į savo 2022 m. gegužės 19 d. rezoliuciją „Rusijos karo Ukrainoje socialinės ir ekonominės pasekmės ES. ES pajėgumo veikti stiprinimas“¹³,
- atsižvelgdamas į 2021 m. gruodžio 9 d. Komisijos komunikatą „Žmonėms tarnaujančios ekonomikos kūrimas: socialinės ekonomikos veiksmų planas“ (COM(2021)0778),
- atsižvelgdamas į 2022 m. EUROFOUND leidinį „Neįgalieji ir COVID-19 pandemija. Gyvenimo, darbo ir COVID-19 e. apklausos rezultatai“ („People with disabilities and the COVID-19 pandemic: Findings from the Living, working and COVID-19 e-

---

⁹OL C 97, 2020 3 24, p. 41.

¹⁰OL C 362, 2021 9 8, p. 8.

¹¹OL C 474, 2021 11 24, p. 48.

¹²Priimti tekstai, P9_TA(2022)0120.

¹³Priimti tekstai, P9_TA(2022)0219.

survey“),

- atsižvelgdamas į Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją,
  - atsižvelgdamas į JT Darnaus vystymosi darbotvarkę iki 2030 m., ypač į 8-ąjį darnaus vystymosi tikslą „Skatinti tvarų, įtraukų ir darnų ekonomikos augimą, produktyvų įdarbinimą ir deramą darbą visiems“,
  - atsižvelgdamas į 2018 m. EUROFOUND leidinį „Neįgaliųjų socialinė ir užimtumo padėtis“ („The social and employment situation of people with disabilities“),
  - atsižvelgdamas į savo 2021 m. balandžio 29 d. rezoliuciją dėl Europos vaiko garantijų sistemos¹⁴,
  - atsižvelgdamas į 2021 m. birželio 14 d. Tarybos rekomendaciją (ES) 2021/1004, kuria nustatoma Europos vaiko garantijų sistema¹⁵,
  - atsižvelgdamas į 2017 m. rugsėjo mėn. Europos Parlamento C teminio skyriaus tyrimą „Įtraukus negalią turinčių besimokančiųjų švietimas“¹⁶,
  - atsižvelgdamas į savo 2021 m. spalio 7 d. rezoliuciją „Neįgaliųjų apsauga teikiant peticijas: įgyta patirtis“¹⁷ ir 2020 m. liepos 8 d. rezoliuciją dėl protinę negalią turinčių asmenų ir jų šeimų teisių COVID-19 krizės metu¹⁸,
- A. kadangi negalia atsiranda dėl asmenų, turinčių ilgalaikių fizinių, psichikos, intelekto ar jutimo sutrikimų, ir požiūrio bei aplinkos sudaromų kliūčių sąveikos, trukdančios tokiems asmenims visapusiškai ir veiksmingai dalyvauti visuomenėje lygiai su kitais asmenimis; kadangi NTK atmetamas medicininis negalios modelis ir pritariama žmogaus teisėmis pagrįstam ir socialiniam bei kontekstiniam negalios modeliui; kadangi NTK reikalaujama įtraukios neįgaliųjų lygybės; kadangi neįgalieji prisideda prie žmonijos ir visuomenės įvairovės;
- B. kadangi Europoje yra apie 87 mln. neįgaliųjų¹⁹; kadangi maždaug vienas iš 6 žmonių ES turi tam tikrą negalią; kadangi 50,6 proc. neįgaliųjų dirba, o 28,4 proc. gresia skurdas ar socialinė atskirtis, palyginti su atitinkamai 74,8 proc.²⁰ ir 18,4 proc. negalios neturinčių asmenų²¹; kadangi naujaisi ES pajamų ir gyvenimo sąlygų statistikos duomenys rodo, kad 2020 m. neįgaliųjų užimtumo skirtumas buvo 24,5 proc.; kadangi ES neįgaliųjų darbo aktyvumo lygis yra tik 61,0 proc., palyginti su 82,3 proc. negalios neturinčių asmenų; kadangi reumatas ir raumenų ir kaulų ligos siejamos su didele negalia, yra didžiausia fizinės negalios priežastis ES ir sudaro daugiau kaip 50 proc.

¹⁴ OL C 506, 2021 12 15, p. 94.

¹⁵ OL L 223, 2021 6 22, p. 14.

¹⁶ <https://op.europa.eu/en/publication-detail/-/publication/434b691e-a8b2-11e7-837e-01aa75ed71a1>

¹⁷ OL C 132, 2022 3 24, p. 129.

¹⁸ OL C 371, 2021 9 15, p. 6.

¹⁹ European Commission, [Opening remarks by Commissioner Dalli on the Strategy for the Rights of Persons with Disabilities 2021-2030](#), 3 March 2021.

²⁰ Lecerf, M., European Parliamentary Research Service, [Employment and disability in the European Union](#), May 2020.

²¹ Eurostat, [Disability statistics – poverty and income inequalities](#), January 2021.

Europoje turint negalią pragyventų metų²²; kadangi kai kuriems neįgaliesiems, ypač turintiems intelekto, psichosocialinę ir autizmo spektro negalią, neproporcingai didelį poveikį daro didesnis nedarbo lygis; kadangi 70–90 proc. autizmo spektro sutrikimų turinčių suaugusiųjų neturi darbo²³;

- C. kadangi neįgalieji ir toliau susiduria su įvairialype ir sąveikine diskriminacija ir nepatogumais kasdieniame gyvenime ir negali visapusiškai naudotis taikomose ES ir JT norminėse ir teisinėse sistemose nustatytais pagrindinėmis laisvėmis ir teisėmis, kaip antai negalios statuso pripažinimu tarp valstybių narių, vienoda galimybe naudotis viešuoju transportu, apstatytos aplinkos prieinamumu, gestų kalbų vartojimu, finansavimu ir vienodomis galimybėmis gauti išsilavinimą ir profesinį mokymą, galimybe gauti asmeninę pagalbą ir būti įtrauktiems į bendruomenę, lygiomis galimybėmis ir vienodu požiūriu darbe ir profesiniame gyvenime; kadangi šie iššūkiai įvairiose valstybėse narėse yra nevienodi;
- D. kadangi neįgalios moterys sudaro 16 proc. visų ES moterų ir 60 proc. visų neįgalių gyventojų skaičiaus Europoje; kadangi neįgalioms moterims kyla didesnė nedarbo, skurdo ir socialinės atskirties rizika, palyginti su neįgaliais vyrais ir negalios neturinčiomis moterimis, ir tik 20 proc. neįgalių moterų dirba visą darbo laiką, palyginti su 29 proc. neįgalių vyrų ir 48 proc. negalios neturinčių moterų²⁴; kadangi dėl skurdo ir sąveikinės diskriminacijos didėja socialinės atskirties ir smurto prieš moteris rizika; kadangi neįgalioms moterims tikimybė tapti smurto aukomis yra nuo dviejų iki penkių kartų didesnė nei kitoms moterims²⁵;
- E. kadangi EUROFOUND tyrimai rodo, kad 2011–2016 m. aukštąjį išsilavinimą įgijusių asmenų su negalia ir be jos atotrūkis padidėjo nuo 7 proc. iki 9 proc.; kadangi tik 29,4 proc. neįgaliųjų įgyja aukštąjį išsilavinimą, palyginti su 43,8 proc. negalios neturinčių asmenų²⁶; kadangi dėl ribotų galimybių naudotis švietimo paslaugomis neįgaliųjų, dalyvaujančių švietimo ir mokomojoje veikloje, skaičius yra mažesnis ir dėl to kyla socialinės ir ekonominės atskirties rizika;
- F. kadangi ES, jos institucijos ir valstybės narės yra NTK šalys ir yra įpareigosos visapusiškai įgyvendinti joje numatytas pagrindines teises, įskaitant 27 straipsnį dėl darbo ir užimtumo; kadangi NTK įtvirtintos teisės toli gražu nėra realybė milijonams neįgaliųjų ES, be kita ko, ir dėl Lygių galimybių užimtumo srityje direktyvos trūkumų;
- G. kadangi NTK pripažįstama neįgaliųjų teisė dirbti lygiai su kitais, įskaitant galimybę užsidirbti pragyvenimui laisvai pasirinktu darbu atviroje, įtraukioje bei prieinamoje aplinkoje; kadangi kiekvienas turi teisę laiku gauti konkrečiai jam pritaikytą pagalbą siekiant pagerinti perspektyvas įsidarbinti ar pradėti dirbti savarankiškai, be kita ko, teisę į paramą ieškant darbo, mokantis ir persikvalifikuojant, kaip nustatyta Europos

²² Pagal [Pasaulio sveikatos organizacijos reabilitacijos poreikių įvertimo duomenis](#), žiūrėta 2022 m. balandžio 4 d.

²³ „Autism-Europe“, [State of play of employment of people on the autism spectrum in Europe: barriers, good practices and trends](#), 5 November 2019.

²⁴ European Institute for Gender Equality, „Gender Equality Index 2021“.

²⁵ European Disability Forum, [EDF joins World Day for the Elimination of Violence against Women. Orange the World: Fund, Respond, Prevent, Collect!](#), 25 November 2021.

²⁶ European Commission, [Union Of Equality: Strategy For The Rights Of Persons With Disabilities 2021-2030 – Building a Union without barriers](#), 3 March 2021. Taip pat žr.: 2021 m. kovo 3 d. Komisijos komunikatą „Lygybės sąjunga. 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija“ (COM(2021)0101).

socialinių teisių ramsčio 4-uju principu; kadangi dauguma neįgaliųjų yra atskirti nuo atviros darbo rinkos ir jiems nesuteikiama teisė vienodomis sąlygomis dirbti su kitais asmenimis arba jie susiduria su didžiulėmis kliūtimis, siekdami užsitikrinti vienodą prieigą prie darbo rinkos ir vienodas sąlygas joje; kadangi EUROFOUND moksliniai tyrimai rodo, kad pagrindinės neįgaliųjų užimtumo kliūtys yra su negalia susiję stereotipai, biurokratiniai sunkumai siekiant gauti prieinamas paslaugas, strateginės valdymo vizijos trūkumas, nepakankama politikos įgyvendinimo stebėseną, riboti darbdavių mokymo ištekliai ir specialistų paramos trūkumas²⁷;

- H. kadangi neįgalieji turėtų turėti galimybę gauti individualią pagalbą ir pritaikytą darbo vietą; kadangi neįgalieji turi teisę į finansinę paramą, užtikrinančią orų gyvenimą, paslaugas, leidžiančias jiems dalyvauti darbo rinkoje ir visuomenės gyvenime, ir jų poreikiams pritaikytą darbo aplinką. kadangi neįgalieji patiria nepatogumus daug plačiau nei vien tik užimtumo srityje; kadangi neįgaliųjų socialinė ir finansinė padėtis ES yra kur kas prastesnė nei negalios neturinčių asmenų²⁸ ir yra neatsiejama nuo nepalankių struktūrinių ar mokymosi sąlygų ir diskriminacijos; kadangi paramos priemonės, skirtos ne tik užimtumui, bet ir kitoms sritims, pvz., skurdo mažinimui, galimybėms gauti būstą ir vaikų priežiūros paslaugas, prieinamam viešajam transportui ir asmeninei pagalbai, taip pat atlieka svarbų vaidmenį suteikiant neįgaliesiems galimybes gauti darbą ir likti darbo rinkoje;
- I. kadangi 2021–2030 m. ES neįgaliųjų teisių strategijoje siūloma iki 2023 m. pabaigos sukurti ES neįgaliojo kortelę, kad ją būtų galima pripažinti visose valstybėse narėse;
- J. kadangi techninės inovacijos, pvz., etiškos ir į žmogų orientuotos dirbtinio intelekto sistemos, gali padėti sukurti veiksmingus, prieinamus ir nediskriminacinius samdos procesus, bet kadangi neįtrauki technologinė plėtra galėtų kelti pavojų, kad atsirastų papildomų naujų kliūčių ir naujų neįgaliųjų diskriminavimo formų; kadangi pagal NTK 9 straipsnį reikalaujama užtikrinti visų lygias galimybes susipažinti su informacija ir naudotis ryšių technologijomis ir sistemomis; kadangi 64,3 proc. 16 metų ir vyresnių neįgaliųjų, palyginti su 87,9 proc. negalios neturinčių asmenų, turi interneto ryšį namuose²⁹;
- K. kadangi EUROFOUND moksliniai tyrimai rodo, kad parama verslumui ir savarankiškai veiklai, teikiama orientavimo, mokymo ir finansinės pagalbos forma, gali suteikti galimybių neįgaliesiems aktyviai dalyvauti atviroje darbo rinkoje ir paskatinti juos nepriklausyti vien nuo invalidumo pašalpų; kadangi tokia parama turi būti tikslinga ir jai turi būti skiriama pakankamai išteklių³⁰;
- L. kadangi COVID-19 pandemija padidino esamas kliūtis ir nelygybę visiems neįgaliesiems; kadangi EUROFOUND tyrimas rodo, kad per pandemiją vidutiniškai 71 proc. neįgalių respondentų grėsė rizika susirgti depresija, o 25 proc. neįgalių

²⁷ Eurofound, [Disability and labour market integration: Policy trends and support in EU Member States](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2021.

²⁸ Eurofound, [The social and employment situation of people with disabilities](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2018.

²⁹ 2021 m. kovo 3 d. Komisijos komunikatas „Lygybės sąjunga. 2021–2030 m. neįgaliųjų teisių strategija“ (COM(2021)0101).

³⁰ Eurofound, [Disability and labour market integration: Policy trends and support in EU Member States](#), Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2021, p. 25.

respondentų nurodė, kad jie negali naudotis psichikos sveikatos priežiūros paslaugomis, o tai yra dvigubai daugiau nei negalios neturinčių asmenų³¹; kadangi iš EUROFOUND tyrimo matyti, kad dėl COVID-19 pandemijos įgyvendintos izoliavimo priemonės ir apribojimai ypač paveikė 18–29 m. neįgalius asmenis, nes 51 proc. respondentų nurodė, kad jaučiasi vieniši, t. y. 19 proc. daugiau nei negalios neturinčių jaunuolių³²; kadangi grįžimo į darbą planai yra itin svarbūs darbuotojams, kenčiantiems nuo psichikos sveikatos sutrikimų;

- M. kadangi politinis dalyvavimas nevienodai veikia visus neįgaliuosius; kadangi sunkesnius sutrikimus turintys asmenys, taip pat tam tikrų rūšių sutrikimų turintys asmenys, pvz., intelekto sutrikimą turintys asmenys, neproporcingai susiduria su kliūtimis, trukdančiomis dalyvauti politiniame gyvenime; kadangi šie asmenys dažnai yra vieni iš labiausiai izoliuotų ir atskirtų asmenų;
- N. kadangi praėjus dešimtmečiui po to, kai ES prisijungė prie Neįgaliųjų teisių konvencijos, apgyvendinimo specialiosiose įstaigose lygis išlieka nepakitęs; kadangi visoje Europoje ne mažiau kaip 1,4 mln. žmonių vis dar gyvena specialiose įstaigose – šis skaičius išliko nepakitęs nuo konvencijos priėmimo³³; kadangi, remiantis 2020 m. Europos savarankiško gyvenimo tinklo atliktu savarankiško gyvenimo tyrimu, 24 iš 43 Europos Tarybos regionų šalių neturi deinstitutionalizavimo strategijos, o 18-oje šalių, kurios ją turi, 88 proc. respondentų teigia, kad strategija yra netinkama arba ją reikia tobulinti;
- O. kadangi 33 Europos Tarybos šalyse neįgaliesiems teikiama tam tikra asmeninė pagalba, o 97 proc. respondentų nurodė, kad prieiga yra nepakankama arba turi būti pagerinta;
- P. kadangi esamuose teisės aktuose valstybėms narėms nenumatyta prievolė paskirti lygybės įstaigą, kuri apsaugotų diskriminacijos dėl negalios aukas;
- Q. kadangi 2008 m. Komisija pateikė pasiūlymą išplėsti apsaugą nuo diskriminacijos ne tik užimtumo srityje, kaip nustatyta Lygių galimybių užimtumo srityje direktyvoje, kuria draudžiamas diskriminavimas dėl negalios, amžiaus, seksualinės orientacijos ir religijos ar įsitikinimų darbo ir profesinės veiklos srityse; kadangi pagal naująją direktyvą lygybės principas būtų taikomas švietimui, galimybei gauti prekes ir paslaugas, taip pat socialinei apsaugai, įskaitant socialinį draudimą ir sveikatos priežiūros paslaugas; kadangi šis pasiūlymas dar nepriimtas ir jau 13 metų yra blokuojamas Taryboje, kurioje jį būtina priimti vienbalsiai;
- R. kadangi visos ES valstybės narės ratifikavo Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją, todėl ji joms tapo privaloma, ir kadangi ES sutarties 3 straipsnio 3 dalyje nustatytas tikslas ES skatinti vaiko teisių apsaugą; kadangi ES pagrindinių teisių chartija užtikrinama, kad ES institucijos ir valstybės narės, įgyvendindamos ES teisę, privalo

³¹ Eurofound, [People with disabilities and the COVID-19 pandemic: Findings from the Living, working and COVID-19 e-survey](#), COVID-19 series, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2022, p. 8 and 10.

³² Eurofound, [People with disabilities and the COVID-19 pandemic: Findings from the Living, working and COVID-19 e-survey](#), COVID-19 series, Publications Office of the European Union, Luxembourg, 2022, p. 11.

³³ Angelova-Mladenova, L. ir Brennan, C., [Shadow report on the implementation of the UN Convention on the Rights of Persons with Disabilities in the European Union](#), European Network on Independent Living, February 2022. p. 5.

ginti vaiko teises; kadangi Parlamentas didele balsų dauguma priėmė rezoliuciją dėl Europos vaiko garantijų sistemos, kurioje reikalaujama, kad visiems vaikams, įskaitant romų vaikus, vaikus su negalia, pilietybės neturinčius vaikus ir vaikus migrantus, taip pat ekstremaliosiose humanitarinėse situacijose gyvenančius vaikus, būtų užtikrinta galimybė gauti įtraukų švietimą nuo ankstyvosios vaikystės iki paauglystės;

- S. kadangi neįgaliųjų gyvenimo kokybei nepaprastai svarbi prieiga prie kokybiško užimtumo, švietimo ir mokymo, sveikatos priežiūros paslaugų, socialinės apsaugos (taip pat ir užsienyje) bei deramo būsto, taip pat pagalba norint gyventi savarankiškai ir lygios galimybės siekiant dalyvauti laisvalaikio veikloje ir bendruomenės gyvenime, taip pat siekiant sumažinti skurdą ir pažeidžiamumą bei remti įtraukų ir tvarų augimą; kadangi nacionalinėmis minimalių pajamų sistemomis turėtų būti užtikrintos vienodos galimybės neįgaliesiems; kadangi neįgalieji taip pat turėtų turėti galimybę gauti tikslią pagalbą, susijusią su papildomomis su negalia susijusioms išlaidomis, t. y. tokios išlaidos neturėtų būti dengiamos vien iš pajamų;
1. pabrėžia, kad neįgaliųjų naudojimas teise į darbą³⁴ yra glaudžiai susijęs su priemonėmis, kuriomis kovojama su tiesiogine ir netiesiogine diskriminacija, skurdu ir kliūtimis švietimo, mokymo, būsto, priežiūros, paramos, asmeninio judumo, urbanistinės aplinkos prieinamumo, segregacijos, institucionalizavimo srityse; todėl ragina Komisiją ir valstybes nares imtis veiksmingų ir konkrečių priemonių siekiant skatinti neįgaliųjų ir jų šeimų lygybę, įvairovę ir horizontaliąją įtrauktį visuose visuomenės sluoksniuose, be kita ko, teikiant asmeninę pagalbą, užtikrinant savarankišką gyvenimą, socialinę apsaugą, informuotumo didinimą ir aplinką be kliūčių; primena, kad neįgaliųjų integracija į darbo rinką yra labai svarbi ne tik siekiant socialinės įtraukties ir lygių galimybių, bet ir suteikia daug ekonominių galimybių, kad neįgalieji taptų finansiškai nepriklausomi, ir yra naudinga visai ekonomikai;
  2. prašo Europos darbo institucijos bendradarbiauti su nacionalinėmis darbo inspekcijomis siekiant įgyvendinti galiojančius teisės aktus; rekomenduoja, kad darbo inspektoriai stebėtų viešojo ir privačiojo sektorių darbdavius, kad užtikrintų neįgaliųjų profesinių teisių laikymąsi;
  3. ragina Komisiją ir valstybes nares laikytis holistinio visą gyvenimo ciklą apimančio strateginio požiūrio, siekiant remti diskriminacijos prevenciją ir užtikrinti veiksmingą neįgaliųjų išlaikymą darbo rinkoje bei įtraukimą į ją; ragina Komisiją ir valstybes nares visapusiškai įgyvendinti ir integruoti NTK į visas teisėkūros, politikos ir finansavimo priemones, ypač susijusias su neįgaliųjų socialine įtrauktimi ir integracija į darbo rinką; ragina ES ir visas valstybes nares ratifikuoti NTK fakultatyvų protokolą;
  4. palankiai vertina 2022 m. birželio 16 d. įvykusius užimtumo ir socialinių reikalų ministrų politinius debatus dėl neįgaliųjų užimtumo, kliūčių, trukdančių įdarbinti neįgaliuosius, šalinimo ir veiksmų, kuriais skatinama jų integracija į darbo rinką; tikisi, kad valstybės narės imsis konkrečių tolesnių veiksmų;
  5. pabrėžia, kad ypatingą dėmesį reikia skirti etninėms mažumoms priklausančių neįgaliųjų, pvz., migrantų, pabėgėlių, romų ir Afrikos kilmės asmenų, užimtumo

---

³⁴ Neįgaliųjų teisių konvencijos 27 straipsnis.

padėčiai;

6. pabrėžia, kad reikia sukurti žmogaus teisėmis grindžiamą požiūrį, kuriuo būtų remiamasi visuomenėje kalbant apie negalią ir kad pagal tai turėtų būti pritaikyta parama neįgaliesiems; pabrėžia visa apimančios prieinamumo apibrėžties ir jo užtikrinimo svarbą bei prieinamumo, kaip būtino pagrindo neįgaliesiems turėti lygias galimybes, kurios pripažįstamos NTK ir atitinka NTK bendrąją pastabą Nr. 2, atsižvelgiant į itin skirtingus neįgaliųjų poreikius ir skatinant universalumą³⁵ kaip ES principą, vertę;
7. pabrėžia, kad neįgalieji turėtų turėti teisę laisvai judėti ES tokiomis pat sąlygomis kaip ir kiti asmenys, ir primygtinai ragina Komisiją pateikti pasiūlymą dėl suderintos negalios apibrėžties ES lygmeniu, taip pat abipusio neįgalumo statuso ir susijusių išmokų bei socialinės apsaugos teisių pripažinimo, kad jie galėtų naudotis sveikatos priežiūros, priežiūros ir kitomis paslaugomis, kuriomis sudaromos palankesnės sąlygos savarankiškam gyvenimui ir jų švietimo, mokymo ir užimtumo galimybėms tarpvalstybiniu mastu; ragina valstybes nares sudaryti palankesnes sąlygas neįgaliųjų pašalpų ir teisių į išmokas, įskaitant, kai tinkama, paramos paslaugas, perkeliamumui, siekiant toliau stiprinti laisvo judėjimo teisę; ragina Komisiją ir valstybes nares kuo greičiau įvykdyti savo įsipareigojimus pagal ES strategiją dėl negalios, visų pirma susijusių su pažadėtoju ES neįgaliojo kortelės galiojimo srities išplėtimu siekiant užtikrinti, kad neįgalumo statusas būtų pripažintas visose valstybėse narėse;
8. ragina Tarybą, ypač jos pirmininkausiančias valstybes nares, ilgiau nebedelsiant atblokuoti derybas dėl siūlomos horizontaliosios kovos su diskriminacija direktyvos ir bandyti siekti susitarimo, nes tai yra būtina sąlyga siekiant lygybės ES ir siekiant suteikti apsaugą neįgaliesiems visose srityse;
9. ragina Komisiją atlikti kompleksinę ir išsamią visų susijusių ES teisės aktų, visų pirma nuostatų dėl fizinės ir skaitmeninės aplinkos prieinamumo, peržiūrą ir prireikus juos persvarstyti, siekiant užtikrinti, kad būtų visapusiškai laikomasi NTK; ragina Komisiją kuo greičiau pradėti Lygių galimybių užimtumo srityje direktyvos peržiūrą, visų pirma dėl tinkamų sąlygų sudarymo neįgaliesiems darbuotojams suderintų būtiniausių standartų, siekiant ją visapusiškai suderinti su JT NTK nuostatomis ir įgyvendinti dalyvaujantį procesą, kurio tikslas – užtikrinti tiesioginį ir visapusišką neįgaliesiems atstovaujančių organizacijų dalyvavimą; ragina Komisiją peržiūrėti Tarpvalstybinės sveikatos priežiūros direktyvą³⁶, siekiant ją suderinti su NTK ir užtikrinti neįgaliesiems veiksmingą galimybę gauti kokybiškas tarpvalstybines sveikatos priežiūros paslaugas;
10. pabrėžia, kad svarbu aktyviai įtraukti neįgaliuosius, jų šeimas ir jiems atstovaujančias organizacijas į visų jiems taikomų priemonių rengimą ir įgyvendinimą; pabrėžia su negalia susijusių aspektų integravimo darbo vietoje svarbą ir socialinio dialogo bei darbdavių mokymo vaidmenį šioje srityje; ragina valstybes nares imtis aktyvių

---

³⁵ Pagal Neįgaliųjų teisių konvencijos 2 straipsnį „universalumas“ apibrėžiamas kaip „gaminių, aplinkos, programų ir paslaugų, skirtų naudoti visiems žmonėms kuo platesniu mastu, dizainas, kai nėra pritaikymo ar specializuoto dizaino būtinybės. Universalus dizainas taip pat reiškia pagalbinius įrenginius, skirtus konkrečioms neįgaliųjų grupėms, kai tai yra būtina“.

³⁶ 2011 m. kovo 9 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2011/24/ES dėl pacientų teisių į tarpvalstybines sveikatos priežiūros paslaugas įgyvendinimo (OL L 88, 2011 4 4, p. 45).

priemonių siekiant užtikrinti visų asmenų nediskriminavimą ir užtikrinti, kad neįgalieji vienodomis sąlygomis galėtų naudotis darbo ir profesinių sąjungų teisėmis;

11. pabrėžia, kad priekabiavimas darbe, įskaitant seksualinį priekabiavimą ir atsakomuosius veiksmus už atvirus pasisakymus, trukdo įsidarbinti, išsaugoti darbo vietas ir užtikrinti vienodas karjeros galimybes, visų pirma neįgalioms moterims³⁷, ir kad valstybėse narėse reikia imtis konkrečių veiksmų siekiant užkirsti kelią priekabiavimui prie neįgaliųjų, su juo kovoti ir taikyti sankcijas; atsižvelgdamas į tai, palankiai vertina pasiūlymą dėl direktyvos dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje³⁸; primygtinai ragina ES ir visas valstybes nares ratifikuoti Stambulo konvenciją, kuri turėtų horizontalųjį poveikį visiems atitinkamiems ES teisės aktams, ypatingą dėmesį skiriant neįgalioms moterims, kurios susiduria su daugialype ir sąveikine diskriminacija;
12. mano, kad pajamų rėmimo sistemos, su negalia susijusi pagalba ir aktyvi užimtumo parama papildo visapusiško ir veiksmingo neįgaliųjų dalyvavimo darbo rinkoje skatinimą, nes darbo užmokestis neatstoja su negalia susijusių išlaidų padengimo; todėl ragina valstybes nares atsieti pajamų ir aktyvaus užimtumo paramą nuo su negalia susijusios paramos³⁹, siekiant užtikrinti, kad kriterijų atitikimo taisyklės būtų kuo įtraukesnės, ir padengti papildomas su negalia susijusias išlaidas, kovoti su dirbančiųjų skurdu ir užtikrinti neįgaliųjų lygybę, orumą ir savarankiškumą; ragina valstybes nares įgyvendinti panašius sprendimus neįgaliųjų slaugytojų atžvilgiu, kad jie, be su priežiūra susijusių išmokų, galėtų uždirbti pajamų;
13. primena, kad Neįgaliųjų teisių konvencijos 19 straipsnyje numatyta lygi neįgaliųjų teisė gyventi savarankiškai ir būti įtrauktiems į bendruomenę; primygtinai ragina valstybes nares, padedant Komisijai, paspartinti deinstitutionalizavimo procesą ir skatinti perėjimą prie bendruomeninės priežiūros ir paramos; pabrėžia, kad ES lėšos turėtų būti naudojamos įtraukumui ir prieinamumui skatinti; ragina valstybes nares į savo deinstitutionalizavimo strategijas įtraukti konkrečius tikslus su nustatytu laikotarpiu, juos tinkamai finansuoti ir sukurti mechanizmus, kuriais būtų užtikrintas veiksmingas atitinkamų institucijų veiklos koordinavimas įvairiuose administraciniuose sektoriuose ir įvairiais lygmenimis; apgailestauja, kad prieinamo ir įperkamo būsto trūkumas laikomas didele kliūtimi savarankiškam gyvenimui; pabrėžia, kad savarankiškas bendruomeninis gyvenimas turi būti stiprinamas ir įgyvendinamas kaip alternatyva institucinėms struktūroms, kaip nurodyta NTK bendrojoje pastaboje Nr. 5;
14. primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad valstybės narės laikytųsi vienodo požiūrio į visus darbuotojus ir vienodo užmokesčio už vienodos vertės darbą principo; taip pat primygtinai tvirtina, kad neįgaliesiems darbuotojams neįgaliųjų socialinėse įmonėse turėtų būti užtikrintos bent tokios teisės ir toks teisinis statusas, kokius turi atviroje darbo rinkoje dirbantys asmenys; mano, kad tokiose įmonėse turėtų būti laikomasi

---

³⁷ [Europe 2020 data & People with disabilities - tables \(EU SILC 2017\)](#), parengė Stefanos Grammenos, Europos socialinės ir ekonominės politikos centras, 2019 m. gruodžio 27 d.

³⁸ Komisijos pasiūlymas dėl Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos dėl kovos su smurtu prieš moteris ir smurtu šeimoje (COM(2022)0105).

³⁹ JT specialusis pranešėjas asmenų su negalia teisių klausimais, Specialiojo pranešėjo asmenų su negalia teisių klausimais ataskaita („Report of the Special Rapporteur on the rights of persons with disabilities“), pristatyta JT Generalinės Asamblėjos 70-ojoje sesijoje, 2015 m. rugpjūčio mėn.

individualizuoto požiūrio ir, kiek praktiškai įmanoma, neįgaliesiems per visą jų profesinį gyvenimą turėtų būti suteikta galimybė jose dirbti tik laikiną laikotarpį; mano, kad tokios neįgaliųjų socialinės įmonės turėtų siekti skatinti įgūdžių lavinimą ir remti perėjimą į atvirą darbo rinką; primygtinai reikalauja, kad tokioje aplinkoje dirbantys neįgalieji būtų apsaugoti esamais teisės aktais, apimančiais socialinę apsaugą ir darbo sąlygas, įskaitant minimaliojo darbo užmokesčio teikiamą apsaugą vienodomis sąlygomis su kitais asmenimis, kaip numatyta Neįgaliųjų teisių konvencijos 27 straipsnyje; ragina valstybes nares kurti įtraukius globojamojo ir remiamo užimtumo modelius, kuriais gerbiamos neįgaliųjų teisės ir kurie taikomi kaip veiksminga įtraukties ir vėlesnio perėjimo į atvirą darbo rinką priemonė; pabrėžia, jog svarbu, kad neįgalieji rastų kokybišką darbą, atitinkantį jų įgūdžius ir užmojus, ir kad neįgaliųjų mokymas, kvalifikacijos kėlimas ir perkvalifikavimas suteiktų jiems realių gebėjimų ir įgūdžių; ragina valstybes nares įvertinti esamų socialinių įmonių veiksmingumą suteikiant neįgaliesiems įgūdžių, kad jie galėtų įsidarbinti atviroje darbo rinkoje, ir ragina Komisiją stebėti šį procesą;

15. pažymi, kad COVID-19 krizė paskatino nuotolinį darbą ir kad nuotolinis darbas, kaip viena iš tinkamų sąlygų neįgaliesiems sudarymo formų ir viena iš priemonių geriau suderinti profesinį ir asmeninį gyvenimą, galėtų padėti padidinti neįgaliųjų užimtumą ir sumažinti su skausmu ir nuovargiu susijusias kliūtis darbo rinkoje; vis dėlto įspėja, kad darbdaviai negali naudoti nuotolinio darbo, kad išvengtų tinkamų sąlygų neįgaliesiems darbuotojams sudarymo ar įtraukios darbo vietos kultūros kūrimo⁴⁰, nes tai gali lemti izoliaciją ir turėti įtakos neįgaliųjų psichinei sveikatai; pabrėžia, kad ateityje nuotolinio darbo politiką reikėtų plėtoti atsižvelgiant į neįgaliųjų teises ir reikėtų įtraukti neįgaliuosius, kai ji kuriama, kai deramasi dėl naujų kolektyvinių sutarčių dėl nuotolinio darbo arba kai įmonės peržiūri savo nuotolinio darbo politiką, siekdamas užtikrinti, kad jos būtų palankios neįgaliesiems; primena, kad reikia užtikrinti vienodas neįgaliųjų galimybes gauti išsilavinimą ir mokymą, įgyti skaitmeninių įgūdžių ir gauti prieigą prie susijusios skaitmeninės infrastruktūros tiek miesto, tiek kaimo ir atokiose vietovėse, kad žmonės galėtų pasinaudoti skaitmeninimo sukurtomis naujomis užimtumo galimybėmis; pabrėžia, kad tinkamas sąlygų sudarymas yra neįgalių darbuotojų teisė, ir mano, kad valdžios institucijos turėtų stiprinti informuotumo didinimo veiksmus ir programas, susijusius su neįgaliųjų įgūdžiais ir gebėjimais, taip pat privačiojo ir viešojo sektorių darbdavių gebėjimo sudaryti tinkamas sąlygas ugdymu, siekiant kovoti neįgaliųjų diskriminacija ir užtikrinti, kad pareigų vykdytojai turėtų priemonių įdarbinti, remti ir išlaikyti neįgalius darbuotojus;
16. pažymi, kad vyresnio amžiaus žmonių teisių propagavimas yra glaudžiai susijęs su neįgaliųjų lygių teisių užtikrinimu, nes vyresnio amžiaus žmonėms kyla didesnė negalios rizika ir daugiau kaip 46 proc. vyresnio amžiaus žmonių (60 metų ir vyresnių) turi negalią; pabrėžia, kad atsižvelgiant į demografinius pokyčius ir ypač į visuomenės senėjimo tendenciją reikia spręsti naujas problemas, susijusias su didesniu negalios paplitimu dėl darbo jėgos senėjimo ir didesnio lėtinėmis ligomis sergančių darbuotojų skaičiaus; pabrėžia, kad svarbu plėtoti politiką, kuria siekiama padėti neįgaliesiems darbuotojams geriau integruotis į darbo rinką, įskaitant lanksčius darbo grafikus, taip pat plėtoti neįgaliųjų priežiūros paslaugas, įskaitant darbuotojų mokymo standartų ir

---

⁴⁰ Schur, L.A., Ameri, M. & Kruse, D., [Telework After COVID: A „Silver Lining“ for Workers with Disabilities?](#), *Journal of Occupational Rehabilitation*, Vol. 30, No. 4, 2020, p. 521-536.

asmeninės pagalbos standartų rengimą;

17. ragina valstybes nares stebėti, kaip laikomasi Europos socialinių teisių ramsčio 2 ir 3 principų, pagal kuriuos vyrams ir moterims, neatsižvelgiant į rasinę ar etninę kilmę, religiją ar įsitikinimus, negalią, amžių ar seksualinę orientaciją, užtikrinamas vienodas požiūris ir lygios galimybės dalyvauti darbo rinkoje, įdarbinimo sąlygos ir kilimo karjeros laiptais galimybės; ragina stebėti, kaip priimamos Neįgaliųjų teisių konvencijoje nustatytos priemonės;
18. ragina valstybes nares teikti neįgaliesiems pritaikytą paramą, susijusią su galimybėmis įgūdžių lavinimo, profesinio rengimo ir mokymo bei užimtumo srityse, siekiant užtikrinti įtraukią aktyvią darbo rinkos politiką; ragina užimtumo tarnybas ir viešąjį bei privatųjį sektorius įgyvendinti prie individualių poreikių pritaikytas priemones, kuriomis būtų gerinamos neįgaliųjų įsadarbinimo galimybės ir jų išlaikymas darbo rinkoje, kad būtų laikomasi Neįgaliųjų teisių konvencijos, ir keistis geriausia neįgaliųjų įdarbinimo patirtimi per Europos valstybinių užimtumo tarnybų tinklą; ragina valstybes nares teikti gaires ir finansinę paramą bei rengti mokymus neįgaliųjų darbo vietų kūrimui, įdarbinimui, verslumui ir savarankiškam darbui remti, be kita ko, naudojantis „Europos socialinio fondo +“ lėšomis; pabrėžia, kad socialinė ekonomika gali atlikti teigiamą vaidmenį įdarbinant neįgaliuosius; ragina valstybes nares nustatyti paskatas, kuriomis neįgalieji būtų skatinami kurti socialinės ekonomikos subjektus ir pradėti pajamų duodančią veiklą;
19. mano, kad darbo rinkos rėmimo priemonėse turi būti atsižvelgiama į negalią ir specialiai pritaikytas politikos priemones, kuriomis siekiama remti neįgaliųjų įtrauktį į darbo rinką; ragina valstybes nares remti darbo derinimą, profesinį profiliavimą, lygiagrečių užimtumą ir mokymą, supažindinimą su darbu, mokymą darbo vietoje, karjeros raidą ir mentorystę, taip pat įtraukų ir prieinamą profesinį rengimą ir mokymą, kad būtų remiama būtina neįgaliųjų integracija ir išsilaikymas darbo vietoje; pabrėžia, kad neįgaliųjų įtraukties ir užimtumo gerinimo priemonės nebus iš tiesų veiksmingos, jei tuo pat metu nebus kovojama su stereotipais apie negalią ir stigmatizavimu darbo vietoje ir platesnėje visuomenėje; atsižvelgdamas į tai pabrėžia, kad svarbu didinti pedagogų, darbdavių ir darbuotojų, taip pat plačiosios visuomenės informuotumą ir rengti mokymus, siekiant kovoti su neįgaliųjų diskriminacija, keisti mąstyseną ir užtikrinti iš tiesų įtraukią visuomenę;
20. pabrėžia, kad žemas neįgaliųjų aktyvumo lygis taip pat yra didžiulė kliūtis, trukdanti socialinei ir ekonominei įtraukčiai, ši padėtis turi būti pagerinta įgyvendinant Europos ir nacionalines programas, kuriomis siekiama skatinti ir mokyti iš darbo rinkos išstumtus asmenis; pabrėžia, kad, nors labai svarbu remti ir skatinti neįgaliųjų dalyvavimą darbo rinkoje, taip pat reikia sukurti tinkamus ir įtraukius socialinės apsaugos mechanizmus, kad parama būtų teikiama visiems neįgaliesiems;
21. ragina Komisiją nuodugniai įvertinti neįgaliųjų užimtumo ir darbo užmokesčio skirtumo lygį įvairių tipų darbo vietose, įskaitant globojamąjį užimtumą, pateikiant duomenis, suskirstytus pagal lytį ir negalios rūšį, ir užtikrinti kokybinę analizę;
22. pakartoja savo raginimą Komisijai ir valstybėms narėms įvertinti pagrindines darbo ateities tendencijas neįgalumo požiūriu, siekiant nustatyti ir pradėti konkrečius

veiksmus, kad darbo rinka taptų įtraukesnė ir būtų sumažintas skaitmeninis atotrūkis; pabrėžia, kad svarbu geriau pasinaudoti novatoriškomis technologijomis, kad būtų suvienodintos sąlygos ir pašalintos kliūtys švietimui, mokymui ir užimtumui, visų pirma skaitmeninėje darbo rinkoje, taip pat padėti neįgaliesiems naudotis skaitmeninėmis priemonėmis ir programine įranga, kurios yra būtinos jų savarankiškam gyvenimui; ragina Komisiją ir valstybes nares remti mokslinių tyrimų programas, kuriomis siekiama plėtoti pagalbines technologijas, įskaitant robotiką, skaitmenines technologijas ir etišką dirbtinį intelektą, kad neįgalieji galėtų visapusiškai integruotis į visus gyvenimo aspektus, įskaitant darbo rinką; pabrėžia poreikį apsaugoti neįgaliuosius nuo diskriminacijos naudojant dirbtinį intelektą priimant įdarbinimo, atrankos, paaukštinimo ir atleidimo iš darbo sprendimus; ragina valstybes nares gerinti skaitmeninių įgūdžių mokymo kursų prieinamumą asmenų grupėms, kurioms gresia atskirtis, be kita ko, neįgaliesiems ir vyresnio amžiaus žmonėms, siekiant juos geriau integruoti į socialinį gyvenimą ir darbo rinką bei suteikti geresnes galimybes naudotis elektroninėmis ir administracinėmis paslaugomis;

23. palankiai vertina ir remia Komisijos teisinę iniciatyvą dėl privalomų lygybės įstaigų standartų, kuri turėtų būti paskelbta 2022 m. rugsėjo mėn. ir kurioje valstybės narės būtų raginamos išplėsti lygybės įstaigų įgaliojimus siekiant apsaugoti diskriminacijos dėl negalios aukas;
24. tvirtai remia ES lygmens mokslinius tyrimus, socialines investicijas ir tikslines iniciatyvas, skirtas programoms ir paslaugoms, kurios pasirodė esančios veiksmingos remiant ilgalaikę neįgaliųjų integraciją į darbo rinką, ypatingą dėmesį skiriant autizmo spektro sutrikimų turintiems asmenims; siūlo valstybėms narėms užsakyti modelių ir programų, kurie dar nėra pagrįsti įrodymais, mokslinius tyrimus, taip pat finansuoti inovacijas paslaugų teikimo srityje, pavyzdžiui, pagalbinėms technologijoms pritaikytą dirbtinį intelektą⁴¹;
25. pažymi, kad neįgalieji yra vieni iš labiausiai marginalizuotų ir riziką patiriančių gyventojų bet kurioje nuo krizės nukentėjusioje bendruomenėje; be to, pabrėžia, kad vykstant ginkluotiems konfliktams karo metu neįgalieji patiria smurtinius išpuolius, priverstinį perkėlimą ir ilgalaikę nepriežiūrą, kai teikiama humanitarinė pagalba į karo veiksmus patekusiems civiliams gyventojams, ir jie dažnai ištisas dienas ar savaites būna palikti savo namuose arba apleistuose kaimuose beveik be galimybės gauti maisto ar vandens; primena ES vaiko teisių strategijos, Vaiko garantijų sistemos, 2021–2030 m. ES neįgaliųjų teisių strategijos, taip pat visų galiojančių ES teisinių priemonių, įskaitant Laikinosios apsaugos direktyvą⁴², svarbą remiant valstybes nares, kad jos galėtų patenkinti konkrečius neįgaliųjų pabėgėlių poreikius, užtikrinti jų apsaugą ir priežiūrą;
26. ragina valstybes nares užtikrinti neįgaliųjų dalyvavimą 2024 m. rinkimų procese ir teisėkūros procese; ragina valstybes nares pašalinti kliūtis, dėl kurių neįgalieji gali netekti galimybės daryti įtaką teisės aktų ir politikos, kuriais reglamentuojamas jų

---

⁴¹ European Platform for Rehabilitation, [Artificial intelligence and service provision for people with disabilities – An analytical paper](#), 2022.

⁴² 2001 m. liepos 20 d. Tarybos direktyva 2001/55/EB dėl minimalių normų, suteikiant perkeltiesiems asmenims laikiną apsaugą esant masiniam srautui, ir dėl priemonių, skatinančių valstybių narių tarpusavio pastangų priimant tokius asmenis ir atsakant už tokio veiksmo padarinius pusiausvyrą (OL L 212, 2001 8 7, p. 12).

kasdienis gyvenimas, rengimui ir įgyvendinimui;

27. primena valstybėms narėms, kad visi ES finansuojami projektai turi atitikti ES teisę, įskaitant Pagrindinių teisių chartiją ir NTK; pabrėžia, kad Europos struktūriniai ir investicijų fondai turėtų toliau skatinti perėjimą nuo institucinės prie bendruomeninės ir šeimos globos, finansuojant paramos paslaugas, kuriomis užtikrinama teisė gyventi savarankiškai; ragina ES užtikrinti, kad visos finansavimo programos būtų prieinamos ir kad prieinamumo užtikrinimas būtų remiamas tinkamais ištekliais, ir ragina valstybes nares į savo darbo programas ir nacionalines veiksmų programas įtraukti aiškius tikslus ir priemones, skirtas neįgalųjų gyvenimo ir darbo sąlygoms gerinti; ragina Europos Audito Rūmus nuodugniai įvertinti ES programų, susijusių su neįgalųjų įtrauktimi ir parama jiems, rezultatus, ypatingą dėmesį skiriant švietimo ir užimtumo programoms, nes jos gali nepasiekti labiausiai skurstančių asmenų grupių, įskaitant neįgaliuosius;
28. ragina nacionalines valdžios institucijas užtikrinti, kad reikalavimas užsiregistruoti balsuoti arba reikalavimas sudaryti tinkamas sąlygas nesutrukdytų neįgaliesiems sudalyvauti rinkimuose; ragina valstybes nares įtraukti priemones, kuriomis būtų užtikrintas prieinamas registracijos procesas pertvarkant atitinkamas interneto svetaines pagal ES standartus;
29. pažymi, kad skundų nagrinėjimo mechanizmai (tiek teisiniai, tiek neteisiniai) turėtų tapti labiau prieinamais neįgaliesiems; ragina valstybes nares panaikinti veiksnų neturinčių asmenų teisės teikti skundus nepriklausomai nuo savo globėjo apribojimus ir imtis veiksmingų priemonių siekiant užtikrinti, kad informacija apie tai, kaip ir kur pateikti skundą, būtų prieinama visiems neįgaliesiems, parengiant informacinę medžiagą įvairiais ir prieinamais formatais ir ją platinant per neįgaliesiems skirtas paramos ir gynimo organizacijas, įskaitant neįgalųjų organizacijas;
30. ragina valstybes nares, visų pirma nacionalinius koordinatorius, savo daugiametėse nacionalinėse strategijose pagal Europos vaiko garantijų sistemą ypatingą dėmesį skirti neįgalių vaikų poreikiams ir užtikrinti veiksmingą ir nemokamą prieigą prie kokybiškų paslaugų, ypač įtraukaus švietimo, ir ragina jas visiems neįgaliesiems pabėgėliams vaikams suteikti veiksmingą prieigą prie sveikos mitybos ir tinkamo būsto vienodomis teisėmis su priimančiosiose šalyse gyvenančiais vaikais, laikantis rekomendacijos⁴³ užtikrinti, kad nacionalinėmis integruotomis priemonėmis būtų atsižvelgiama į sąveikinius trūkumus; todėl ragina valstybes nares ir Komisiją skubiai padidinti Europos vaiko garantijų sistemos finansavimą skiriant specialų bent 20 mlrd. EUR biudžetą ir šiuo atžvilgiu ragina visas valstybes nares veiklai pagal Europos vaiko garantijų sistemą skirti daugiau nei minimalieji „Europos socialinio fondo +“ ištekliai, kuriems taikomas pasidalijamasis valdymas; dar kartą ragina valstybes nares įgyvendinti sustiprintą Jaunimo garantijų iniciatyvą siekiant užtikrinti kokybiškus darbo pasiūlymus, apimančius deramą atlyginimą, socialinės apsaugos galimybes ir neįgalųjų poreikiams pritaikytą darbo aplinką;
31. atkreipia dėmesį į tai, kad pastaraisiais metais Parlamentas labai reikalavo įtraukti nepalankioje padėtyje esančias grupes ir neįgaliuosius į švietimą ir mokymą, be kita ko, visapusiškai integruojant neįgalųjų teisių aspektą į visus programos „Erasmus+“

---

⁴³ 2021 m. birželio 14 d. Tarybos rekomendacija (ES) 2021/1004, kuria nustatoma Europos vaiko garantijų sistema (OL L 223, 2021 6 22, p. 14).

aspektus ir užtikrinant koordinavimą su kitomis atitinkamomis ES programomis, pvz., Jaunimo garantijų iniciatyva; primena Porto socialinių reikalų aukščiausiojo lygio susitikime prisiimtus įsipareigojimus, susijusius su skurdo ir socialinės atskirties mažinimu, įgūdžių įgijimu ir darbo vietų kūrimu;

32. ragina Komisiją įvertinti iššūkius ir teisių pažeidimus, su kuriais susidūrė neįgalieji COVID-19 pandemijos metu, ir patvirtinti tikslines psichologinės paramos ir reintegracijos į darbo rinką priemones;
33. primena Komisijai parengti šias priemones koordinuojant veiksmus ir bendraujant su neįgaliaisiais ir visomis susijusiomis organizacijomis, pradedant nuo Europos Parlamento NTK tinklo;
34. ragina valstybes nares įsteigti nepriklausomą subjektą, atsakingą už visų su prieinamumu susijusių teisės aktų, įskaitant Europos prieinamumo aktą, Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvą⁴⁴, Telekomunikacijų rinkinį ir Interneto svetainių prieinamumo direktyvą, stebėseną;
35. ragina valstybes nares įgyvendinti Direktyvą dėl tėvų ir prižiūrinčiųjų asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros⁴⁵, kuria nustatomos prižiūrinčiojo asmens atostogos – penkios darbo dienos per metus; primygtinai reikalauja, kad tėvams, kurie yra ypač nepalankioje padėtyje, pvz., neįgaliems arba neįgalių ar lėtinėmis ligomis sergančių vaikų tėvams, būtų taikomos specialios nuostatos, susijusios su prižiūrinčiojo asmens atostogomis, tėvystės atostogomis, vaiko priežiūros atostogomis ir lanksčiu darbo grafiku, užtikrinant, kad jie nepatirtų jokių neigiamų pasekmių iš darbdavio;
36. ragina valstybes nares užtikrinti geresnes darbo ir gyvenimo sąlygas, be kita ko, taikant tinkamą minimalųjį darbo užmokestį ir darbo užmokesčio skaidrumo priemones, siekiant sumažinti neįgalių asmenų darbo užmokesčio skirtumą ir pasiekti įtraukų ir tvarų darbo rinkos augimą; pabrėžia, kad svarbu skubiai priimti direktyvą dėl minimaliojo darbo užmokesčio ir darbo užmokesčio skaidrumo, kuri būtų visapusiškai taikoma neįgaliesiems;
37. pabrėžia, kad svarbu atsižvelgti į asmenis, turinčius intelekto sutrikimą ir psichosocialinę negalią, ir su jais elgtis vienodai, priimant priemones dėl jų ateities po slaugytojų mirties;
38. ragina Komisiją parengti ir propaguoti įtraukioms įmonėms skirtą Europos teisės aktų sistemą, siekiant neįgaliesiems sukurti nuolatinio užimtumo galimybes.

---

⁴⁴ 2010 m. kovo 10 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2010/13/ES dėl valstybių narių įstatymuose ir kituose teisės aktuose išdėstytų tam tikrų nuostatų, susijusių su audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų teikimu, derinimo (OL L 95, 2010 4 15, p. 1).

⁴⁵ 2019 m. birželio 20 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2019/1158 dėl tėvų ir prižiūrinčiųjų asmenų profesinio ir asmeninio gyvenimo pusiausvyros, kuria panaikinama Tarybos direktyva 2010/18/ES (OL L 188, 2019 7 12, p. 79).

INFORMACIJA APIE PRIĖMIMĄ NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

Priėmimo data	10.10.2022
Galutinio balsavimo rezultatai	+: 41 -: 0 0: 1
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę nariai	João Albuquerque, Atidzhe Alieva-Veli, Marc Angel, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkevičiūtė, Sylvie Brunet, Jordi Cañas, David Casa, Jarosław Duda, Estrella Durá Ferrandis, Lucia Āuriš Nicholsonová, Loucas Fourlas, Cindy Franssen, Helmut Geuking, Alicia Homs Ginel, Irena Joveva, Radan Kanev, Stelios Kypouropoulos, Katrin Langensiepen, Miriam Lexmann, Elena Lizzi, Jörg Meuthen, Max Orville, Dennis Radtke, Guido Reil, Daniela Rondinelli, Monica Semedo, Eugen Tomac, Maria Walsh, Stefania Zambelli
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai	Konstantinos Arvanitis, Rosa D'Amato, José Gusmão, Evelyn Regner, Terry Reintke
Posėdyje per galutinį balsavimą dalyvavę pavaduojantys nariai (209 straipsnio 7 dalis)	Attila Ara-Kovács, Franc Bogovič, Mohammed Chahim, Mónica Silvana González, Predrag Fred Matić, Piernicola Pedicini, Sergei Stanishev

GALUTINIS VARDINIS BALSAVIMAS NUOMONĘ TEIKIANČIAME KOMITETE

41	+
ID	Elena Lizzi, Stefania Zambelli
NI	Jörg Meuthen, Daniela Rondinelli
PPE	Franc Bogovič, David Casa, Jarosław Duda, Loucas Fourlas, Cindy Franssen, Helmut Geuking, Radan Kanev, Stelios Kympouropoulos, Miriam Lexmann, Dennis Radtke, Eugen Tomac, Maria Walsh
RENEW	Atidzhe Alieva-Veli, Sylvie Brunet, Jordi Cañas, Irena Joveva, Max Orville, Monica Semedo, Lucia Āuriš Nicholsonová
S&D	João Albuquerque, Marc Angel, Attila Ara-Kovács, Gabriele Bischoff, Vilija Blinkevičiūtė, Mohammed Chahim, Estrella Durá Ferrandis, Mónica Silvana González, Alicia Homs Ginel, Predrag Fred Matic, Evelyn Regner, Sergei Stanishev
The LEFT	Konstantinos Arvanitis, José Gusmão
VERTS/ALE	Rosa D'Amato, Katrin Langensiepen, Piernicola Pedicini, Terry Reintke

0	-

1	0
ID	Guido Reil

Sutartiniai ženklai:

+ : už

- : prieš

0 : susilaikė